

ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ "ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР"
ФАКУЛТЕТ „МЕЖДУНАРОДНА ИКОНОМИКА И АДМИНИСТРАЦИЯ”
КАТЕДРА
„АДМИНИСТРАЦИЯ, УПРАВЛЕНИЕ И ПОЛИТИЧЕСКИ НАУКИ”

УЧЕБНА ПРОГРАМА

УТВЪРЖДАВАМ,
 РЪКОВОДИТЕЛ КАТЕДРА:
 /доц. д-р Мария Великова/

ОПИСАНИЕ НА УЧЕБНАТА ДИСЦИПЛИНА
 ПО УЧЕБЕН ПЛАН

Професионално направление: 3.7. Администрация и управление	Специалност: “Инфраструктура на администрацията”	
Образователно-квалификационна степен: ☐ - бакалавър ☒ - магистър	Курс: 1 Семестър: 2	Форма на обучение: ☒ - дистанционно

Наименование на учебната дисциплина: Градско лидерство		Код: MAN 3502
		Език: български
Общ хорариум:	Седмична заетост:	
аудиторна заетост <input type="text" value="30"/>	аудиторна заетост <input type="text" value="2"/>	
извънаудиторна заетост <input type="text" value="60"/>	извънаудиторна заетост <input type="text" value="4"/>	
☒ - Курсови задачи	Статут на учебната дисциплина:	
☐ - Курсови проекти	☐ - задължителна	
☐ - Стажове и практики	☒ - избираема	
☐ - Други форми	☐ - факултативна	
Форма на финален контрол: Писмен изпит	ECTS кредити:	<input type="text" value="3"/>
Титуляр на учебната дисциплина: доц. д-р Мария Великова		

ОПИСАНИЕ НА УЧЕБНАТА ДИСЦИПЛИНА

1. Определение:

1.1. Наименование на учебната дисциплина: **“Градско лидерство”**

1.2. Код на учебната дисциплина: **MAN 3502**

2. Описание на съдържанието на учебната дисциплина по тематични единици:

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ДИСЦИПЛИНА

За студентите от дистанционна форма на обучение

Съдържанието на учебната дисциплина е разпределено за 15 учебни седмици

Учебна седмица	ТЕМА	Аудиторна заетост		Извънауд. заетост	
		Аудиторни консултации	Синхронни консултации в системата за ДО	Самостоятелна работа в системата за ДО	Практически задачи
1 2	Динамика и устойчивост на градското развитие. Градът като интегрирана социална система. Жизнен цикъл на градското развитие. Осигуряване на синергия между секторни политики и интегрираното им управление, чрез формиране на политика за интегрирано устойчиво градско развитие. Критерии, условия и предпоставки за постигане на градска устойчивост. Лайпциска харта за устойчиви градове. Референтен документ от Толедо за интегрирано възстановяване на градската среда и нейния стратегически потенциал. Европейска платформа за интегрирано градско развитие.	1	2	6	
3 4	Мениджмънт на градското развитие. Иновации и иновационно управление на градското развитие. Стратегически измерения на градското развитие. Градски мениджмънт и публично предприемачество. Управление на проекти и програми за градско развитие. Принципът на партньорство в градското развитие. Работа в партньорски мрежи при управление на програми за градско развитие. Новата парадигма за управление на градското развитие и ролята на лидерството за нейната реализация.	1	2	6	
5	Градско управление и градско лидерство. Дефиниране на основни понятия. Особенности на управлението и лидерството в градското развитие – ключови направления, принципи, методи, форми и компоненти. Обекти, субекти и целеви групи на градско лидерство. Общината като поле за реализация на лидерство.	0,5	2	6	
6 7	Фактори за успешно градско лидерство. Концепцията „Доброто управление” и връзката ѝ с лидерството в публичния сектор. Връзката „градско лидерство – градски лидери”. Ролята на градските лидери в процеса на градското развитие и постигане на градско лидерство. Функции на градското лидерство. Визионерско лидерство.	1	2	6	
8 9	Градското лидерство в условията на съвременна глобална трансформационна среда. Релацията “Бизнес среда – лидерство” в контекста на управлението на градовете. Фактори на бизнес средата. Условия, предпоставки и критерии за постигане на конкурентоспособност. Характерни особености на градовете-лидери: специфичен местен потенциал и сравнителни предимства; ключови области на глобална сила; ключови предизвикателства за глобална конкурентоспособност. Лидерско	0,5	2	6	

	позициониране.				
10	Лидерството и неговите съвременни инструменти в градското управление и развитие. Бизнес инструменти на градско лидерството – същност и основни характеристики. Класификация. Цели, задачи и очаквани резултати от приложение на бизнес инструментите. Ограничители, проблеми и предизвикателства при приложение на бизнес инструментите.	1	2	6	
11	Пазарно ориентирани маркетингови инструменти за популяризиране на градското лидерство. Градска автентичност, градска идентичност, градски имидж. Бранд позициониране и комуникация. Канали за достигане на потребители. Карта на възприятията, създаване на териториална марка.	1	2	6	
12	Градското лидерство в процеса на формиране и развитие на човешкия капитал. Лидерство и ситуационен мениджмънт. Лидерски процеси и холистичен мениджмънт. Управленски и административен капацитет.	1	2	6	
13	Инициативи и предизвикателства за постигане на градско лидерство Инициативи за устойчиви инвестиции в градските райони. Иновативни действия в областта на градското развитие, създаване на мрежи; регенерация на градската среда. Инициативи за налагане на продукти.	1	2	6	
14	Лидерство и управление на отворените градове. Разбиране за отворени градове. Местни и глобалните ползи от отвореността на градовете. Лидерски подходи за постигане на градска отвореност.	1	3	6	
15	Интернационализация на отворените градове. Управление на многообразието в отворените градове.				
	<i>Общо (аудиторна/извънаудиторна заетост)</i>	9 /21 = 30ч.		60 ч.	

За студентите от редовна и задочна форма на обучение

А. ЛЕКЦИИ

№	ТЕМА	Часа
1.	Динамика и устойчивост на градското развитие. Градът като интегрирана социална система. Жизнен цикъл на градското развитие. Осигуряване на синергия между секторни политики и интегрираното им управление, чрез формиране на политика за интегрирано устойчиво градско развитие. Критерии, условия и предпоставки за постигане на градска устойчивост. Лайпциска харта за устойчиви градове. Референтен документ от Толедо за интегрирано възстановяване на градската среда и нейния стратегически потенциал. Европейска платформа за интегрирано градско развитие.	4
2.	Мениджмънт на градското развитие. Иновации и иновационно управление на градското развитие. Стратегически измерения на градското развитие. Градски мениджмънт и публично предприемачество. Управление на проекти и програми за градско развитие. Принципът на партньорство в градското развитие. Работа в партньорски мрежи при управление на програми за градско развитие. Новата парадигма за управление на градското развитие и ролята на лидерството за нейната реализация.	4
3.	Градско управление и градско лидерство. Дефиниране на основни понятия. Особенности на управлението и лидерството в градското развитие – ключови направления, принципи, методи, форми и компоненти. Обекти, субекти и целеви групи на градско лидерство. Общината като поле за реализация на лидерство.	3
4.	Фактори за успешно градско лидерство. Концепцията „Доброто управление” и връзката ѝ с лидерството в публичния сектор. Връзката „градско лидерство – градски лидери”. Ролята на градските лидери в процеса на градското развитие и постигане на градско лидерство. Функции на градското лидерство. Визионерско лидерство.	3
5.	Градското лидерство в условията на съвременна глобална трансформационна	4

	среда. Релацията “Бизнес среда – лидерство” в контекста на управлението на градовете. Фактори на бизнес средата. Условия, предпоставки и критерии за постигане на конкурентоспособност. Характерни особености на градовете-лидери: специфичен местен потенциал и сравнителни предимства; ключови области на глобална сила; ключови предизвикателства за глобална конкурентоспособност. Лидерско позициониране.	
6.	Лидерството и неговите съвременни инструменти в градското управление и развитие. Бизнес инструменти на градско лидерството – същност и основни характеристики. Класификация. Цели, задачи и очаквани резултати от приложение на бизнес инструментите. Ограничители, проблеми и предизвикателства при приложение на бизнес инструментите.	3
7.	Пазарно ориентирани маркетингови инструменти за популяризиране на градското лидерство. Градска автентичност, градска идентичност, градски имидж. Бранд позициониране и комуникация. Канали за достигане на потребители. Карта на възприятията, създаване на териториална марка.	3
8.	Градското лидерство в процеса на формиране и развитие на човешкия капитал. Лидерство и ситуационен мениджмънт. Лидерски процеси и холистичен мениджмънт. Управленски и административен капацитет.	2
9.	Инициативи и предизвикателства за постигане на градско лидерство Инициативи за устойчиви инвестиции в градските райони. Иновативни действия в областта на градското развитие, създаване на мрежи; регенерация на градската среда. Инициативи за налагане на продукти.	2
10.	Лидерство и управление на отворените градове. Разбиране за отворени градове. Местни и глобалните ползи от отвореността на градовете. Лидерски подходи за постигане на градска отвореност. Интернационализация на отворените градове. Управление на многообразието в отворените градове.	2

Б. СЕМИНАРНИ ЗАНЯТИЯ - НЕ

В. ДРУГИ – НЕ

3. Ниво:

3.1. Предпоставки. Познания в областта на: управлението, вкл. управлението на човешките ресурси, лидерството, икономиката, местното самоуправление и регионалното развитие, маркетинга, социологията, психологията и др.

3.2. Цели и задачи: Целта на обучението е студентите да получат:

Общи и конкретни **знания** (теоретико-приложни и проблемни) по въпроси, отнасящи се до: новата парадигма за управление на градското развитие и ролята на лидерството за нейната реализация; механизмите за регулиране, индикаторите за измерване и оценка в градското развитие; основните принципи на градското лидерство като съвременна концепция за управление на територията и като система от управленски функции, методи и средства, прилагани от градските лидери, в съответствие със закономерностите на развитие на пазарната икономика, с интересите и потребностите на хората и повишаване качеството им на живот; организацията, методите и инструментите за постигане на градско лидерство и изграждането на ефективни лидерски стратегии за градско развитие.

Конкретни практически **умения**: да разпознават проблеми, да открояват възможности и предизвикателства за постигане на градско лидерство в европейски и в български градове; да прилагат лидерски подход за комплексен анализ и оценка на бизнес средата на територията и избор на лидерски стратегии за развитие; да идентифицират основни характеристики и потребности на конкретен град, да изведат конкурентните предимства и недостатъците му чрез подходящо избрана и съвременна методика за събиране и обработване на информация; на базата на документален анализ да съставят „меню” от базисни политики, мерки и дейности за лидерско позициониране на града, тематично да систематизират приоритетите и мерките за постигане на градско лидерство в съответната тематична област; да използват разнообразни техники и

методи за оценки и анализ чрез решаване на казуси върху създадена реална ситуация по действащи нормативни документи, проекти и програми за градско развитие.

3.3. Библиография:

Основна литература:

1. Великова, М. Местно самоуправление и управление, регионализация, Унив. изд. ВСУ „Черноризец Храбър”, В., 2008.
2. Визгалов, Д., Введение в маркетинг мест. Европейский опыт, 2009, <http://www.inache.net/print/mif/417>
  1. Градското измерение на политиките на ЕС – ключови характеристики на една програма на ЕС за градовете. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите, Европейска комисия, Брюксел, 18.07.2014
  2. Динни, К., Брендинг територий. Лучшие мировые практики, Изд. “Манн, Иванов и Фербер“, 2013, Москва
  3. Желев, С., Позиционирането – между желаното, възможното и действителното, УИ “Стопанство“, С., 2010.
  4. Илиев Цв., Лидерство и управление на екипи, Персонал – GRN, 2009.
  5. Какво прави градовете по-ефективни? Сведения от пет държави от ОИСР за ролята на градското управление, Работни документи на ОИСР за регионалното развитие, май 2014 г.
  6. Кларк, Гр., Лидерство и управление на отворените градове, Британски съвет, 2010, http://www.opencities.eu/web/download/leadership_and_governance_bul.pdf

Допълнителна литература

7. Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г., Министерски съвет на Р България, С., 2013, <http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/>
8. Национална програма за развитие: България 2020, Решение № 1057 на Министерския съвет от 20.12.2012 г., <http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=765>
9. Регионални профили, показатели за развитие, Институт за пазарна икономика, С., 2017, <http://www.self.government.bg/decentralization/?id=609&cid=600047&ssid=8>

Интернет адреси:

- Европейска комисия, регионално и местно развитие - http://ec.europa.eu/news/regions/120615_bg.htm
- Министерство на регионалното развитие и благоустройството – <http://www.mrrb.government.bg/>
- Национално сдружение на общините в Р България – <http://www.namrb.org/>
- Портал Обществени консултации – <http://www.strategy.bg/Publications/List.aspx?lang=bg-BG>
- Портал Европа, България - <http://www.europe.bg/htmls/home.php>
- Фондация за реформа в местното самоуправление – <http://www.frlg.bg>

4. Преподавателски състав: доц. д-р Мария Великова

5. Методи на преподаване и усвояване на материята:

- 5.1. Лекции: (3 часа на седмица, 10 седмици)
- 5.2. Консултации (конвенционални форми или условия за индивидуални консултации) (3 часа на седмица, 10 седмици).
- 5.3. Групови семинари и работни срещи: (3 часа на седмица, 5 седмици)
- 5.4. Лабораторна работа – не
- 5.5. Проекти и изследователска работа (2 часа на седмица, 5 седмици)
- 5.6. Друга практическа работа: не
- 5.7. Методи за неприсъствено обучение (където е възможно) – не

5.8. Други методи: В процеса на обучението се използват: концептуалното, проблемното и тезисното поднасяне на лекционния материал; прилагане на интерактивни методи и съвременни учебно-технически средства.

6. Оценяване:

6.1. Писмени и устни изпити:

- Оценяване по време на лекциите, съобразно екипно и индивидуално изпълнение на поставени теоретични и практически задачи и активно участие в дискусии. Дава се възможност за освобождаване от семестриален изпит.

- Финален писмен изпит – разработване на тема от предварително зададени задачи за самоподготовка, решаване на тест с открити въпроси.

6.1.1.Конспект

1. Територията като лост за устойчив растеж. Териториален мениджмънт.
2. Градът като интегрирана социална система.
3. Иновации и иновационно управление на градското развитие.
4. Стратегически измерения на градското развитие. Градски мениджмънт.
5. Принципът на партньорство в градското развитие.
6. Новата парадигма за управление на градското развитие и ролята на лидерството за нейната реализация.
7. Особенности на управлението и лидерството в градското развитие – ключови направления, принципи, методи, форми и компоненти. Градът като поле за реализация на лидерство.
8. Обекти, субекти и целеви групи на градско лидерство.
9. Фактори за успешно градско лидерство. Концепцията „Доброто управление” и връзката ѝ с лидерството в публичния сектор.
10. Връзката „градско лидерство – градски лидери”. Ролята на градските лидери в процеса на градското развитие и постигане на градско лидерство. Визионерско лидерство.
11. Релацията “бизнес среда – лидерство” в контекста на управлението на градовете. Фактори на бизнес средата. Условия, предпоставки и критерии за постигане на конкурентоспособност.
12. Характерни особености на градовете-лидери: специфичен местен потенциал и сравнителни предимства; ключови области на глобална сила; ключови предизвикателства за глобална конкурентоспособност; лидерско позициониране.
13. Пазарно ориентирани маркетингови инструменти за популяризиране на градското лидерство. Градска автентичност, градска идентичност, градски имидж.
14. Бранд позициониране и комуникация. Канали за достигане на потребители. Карта на възприятията, създаване на териториална марка.
15. Инициативи и предизвикателства за постигане на градско лидерство в условията на трансформираща се глобална среда.
16. Инициативи за устойчиви инвестиции в градските райони. Иновативни действия в областта
17. Лидерство и управление на отворените градове. Разбиране за отворени градове. Местни и глобалните ползи от отвореността на градовете. Лидерски подходи за постигане на градска отвореност.
18. Есета - не
19. Дипломни работи – да, при завършване на магистърската степен по теми свързани с предизвикателствата и перспективите пред градското лидерство.
20. Проекти или практика – Учебна практика и преддипломен стаж (обособени самостоятелно в учебния план на специалността и извън общия хорариум на дисциплината)

21. Оценяване в процеса на обучение: По време на обучението на студентите се възлага индивидуално и/или екипно разработване на курсови работи, казуси, решаване на тестове и други форми за текущ контрол.

22. Други форми – не

Критерии за формиране на оценка по дисциплината и информиране на студентите за получените оценки и за мотивите на оценяване	
1.	<p>Формиране на текуща оценка: присъствие и активно участие по време на лекциите; участие в екип, който е представил всички разработени теоретични и практически задачи; индивидуално решаване на тестове; разработване на индивидуална курсова работа по самостоятелно формулирана от студента и уточнена с преподавателя тема (съгласно предварително поставени изисквания). Защитава се и по време на последното семинарно занятие.</p> <p><i>Критерии за освобождаване от изпит:</i> присъствие на лекции – не по-малко от 80%; участие в екип, който е представил (писмено и устно) всички разработени теоретични и практически задачи, активност в дискусиите (индивидуално устно представяне, от името на екипа, поне на една теоретична или практическа задача); индивидуално развита и представена проблемна тема; индивидуално решен тест; разработване и защита на курсова работа (индивидуално). За защита се допускат само курсови работи отговарящи на предварително зададените критерии; текуща оценка минимум „добър”.</p> <p><i>Относителни тегла при формирането на текущата оценка:</i> Активно участие в дискусии по време на интерактивни лекции и семинарни упражнения: 0,2; Участие в изпълнение на практически задачи, делови игри, казуси (в екип): 0,2; Решаване на тестове: 0,3; Разработване и защита на курсови работи 0,3.</p>
3.	<p>Формиране на крайна оценка:</p> <p><i>Относителни тегла при формирането на крайната оценка:</i> текуща оценка –0,5; оценка от финалния изпит –0,5</p> <p>На студентите, които не са изпълнили задълженията си по време на лекциите и нямат формирана текуща оценка се дава възможност да представят необходимите теоретични разработки и практически задачи на датата на провеждане на изпита.</p>
4.	<p>Информиране на студентите за получените оценки и за мотивите на оценяване:</p> <p>По време на първите лекции и семинарни занятия студентите се запознават с изискванията на преподавателите и критериите за оценка, така че в последствие да могат сами да оценят резултатите си.</p> <p>Студентите се <i>информират за текущите си оценки</i>, вкл. и за <i>мотивите за оценяването</i> им по време на лекциите и/или семинарните занятия, както и по време на консултациите. Резултатите се публикуват и на общия e-mail на курса.</p> <p><i>Крайната оценка</i> по дисциплината се съобщава по време на изпита. Тя се въвежда веднага и в електронен протокол на сайта на ВСУ в Студентски статус. При получаване на резултатите от финалния изпит студентите могат да поискат от преподавателя разясняване на мотивите за поставените оценки: веднага след приключването на изпита и получаването на оценката (в случай, че не са доволни от оценката си, по преценка на преподавателя, могат да им бъдат зададени доуточняващи въпроси и/или да им бъдат поставени допълнителни задачи.); в рамките на предвидените консултации; по e-mail. Студентите могат да се обърнат към преподавателя на служебен и мобилен телефон, предварително предоставени от преподавателя и достъпни на сайта на университета.</p>

7. **Речник:** градско развитие, градска устойчивост, градски мениджмънт, градско управление, градско лидерство, градски лидери, визионерско лидерство, градски инвестиции, добро управление, бизнес среда, потенциали на територията, конкурентоспособност, градски имидж, градски бранд, маркетинг на градското развитие.

**Разработил програмата,
доц. д-р Мария Великова**

Учебната програма е приета на заседание на Катедра „Администрация и управление” с протокол № 3/ 25.10.2017 година.